

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Articulus I. An & quando Reus teneatur fateri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42600

Gob. in Exp. t. 9. n. 4. 491., id est, testis debet testari de re ipsa sibi nota, & non arguere seu deducere ex hoc vel illo signo, quod sit facta. Vide de illis omnibus etiam *Dicast.* de Just. l. 2. t. 1. d. 8. Denique notandum ex *Mascard.* de probat. concl. 1357. n. 3. & *Farinac.* de Testibus q. 60. n. 29., testimonio illius, qui inde habet commodum, non esse ordinariè deferendum.

8521

DUBIUM VII.

De Reo.

ARTICULUS I.

An, & quando reus teneatur fateri veritatem,

Resp. I. Si non interrogatur legitimè, non tenetur fateri suum crimen, sed potest Judicem eludere, vel ambiguis verbis, vel etiam negando, cum aliqua restrictione, & in bono sensu, ut mendacium absit. Ratio, quia tunc Judex non habet jus interrogandi aut obligationem imponendi reo. Ita *Less.* & *Lay. l. 3. tr. 6. c. 5. Bon. d. 10. q. 3. p. 2. Unde resolves,*

I. Reus non tenetur fateri crimen suum, I. Si Judex non sit legitimus. 2. Si à seipso litis processum inchoet, sine prævia accusatione, saltem virtuali. 3. Si non præcessit semiplena probatio, nec infamia, nec manifesta criminis indicia extent. Ratio, quia in his Judex non interrogat legitimè. *Azor,* *Less. Fill. Lay Bon. ll. cc. Lugo d. 40. n. 1.*

II. Nec tenetur, si dubitet, an Judex legitimè interroget, quia non tenetur parere cum gravi suo damno, nisi constet Superiorem posse præcipere. Ita *Less. Fill. Lay. l. c. Sanch. l. 6. Confil. c. 3. d. 31. Salas,* *Lugo, & c. contra Sylv. Bon. & alios.*

III. ju-

III. Judex tenetur reo manifestare statum cau-
sæ, & quæ sint indicia, quo modo probetur deli-
ctum &c., ut reo constet, an legitimè interrogetur: ce
quia non tenebitur respondere alioqui, & seipsum ce
honore, aliisve bonis, quæ bonâ fide possidet, spo-
liare. *Caj. Nav. c. 25. n. 43. Lugo, n. 1.*

IV. Si reum juridicè quidem interroget Judex, ce
sed non nisi ex falsa præsumptione delicti, v. g. an
exierit ex tali domo stricto ense, potest reus, (idem
est de teste) licèt sciat semiplenè probatum esse, id
negare, si exiit quidem, non tamen facto delicto, ce
sed ob aliam causam; quia si Judex veritatem sciret, ce
non posset interrogare. Ita cum *S. Tho. q. 69. a. 1. ce*
Sot. Fag. p. 8. c. 34. Dia. 3. p. t. 5. R. 66. Lugo n. 4. ce

Resp. II. Et si communior & verior sententia sit. ce
S. Tho. 2. 2. q. 69. si reus legitimè interrogetur à Ju-
dice, teneri in conscientia apertè veritatem dicere, ce
probabile tamen est etiam, quod ex *Sylv.* docet *Sa- ce*
& *Less.* non teneri, saltem sub mortali, in causis ca-
pitalibus & gravioribus, si sit spes evadendi, & nul-
lum grave damnum Reipub. timeatur. *Tann. d. 4. ce*
q. 4. d. 5. Lugo n. 15., ubi dicit, esse sententiam val-
de probabilem & in praxi tutam. Ratio, quia lex ce
humana communiter non obligat cum tanto peri-
culo, v. g. mortis; tum quia inhumanum videtur, ce
ut, qui convinci non potest, teneatur præbere arma ce
contra se, quibus occidatur, aut gravem pœnam, v. ce
g. perpetui carceris, subeat: tum quia non videtur, ce
tam heroicus actus præcipi posse. *Bon. to. 2. in 8. ce*
præc. d. 10. q. 3. p. 2. n. 7.

Dixi I. *In capitalibus* quia aliud est de causis, ce
in quibus agitur de pœna Ecclesiastica, quæ est me-
dicinalis. ce

Dixi II. *Si spes sit evadendi:* quia absque ea ce
cessat ratio celandi veritatem. *Vnde resolves,* ce

“ I. Non semper opus est (juxta dicta *Resp. 2*) ut
 “ Confessarius reum urgeat ad crimen fatendum.

“ *Lugo, n. 20.*

“ II. Post sententiam latam reus non tenetur con-
 “ fiteri crimen, quod antè injustè negavit : quia fini-
 “ to judicio, finitur obligatio Rei, *Laym. l. c.* Imò pro-
 “ babile est, nec ante sententiam ad id teneri (etiamsi
 “ adhuc sit in potestate Judicis) donec iterum inter-
 “ rogetur. *Lugo n. 17.*

“ *Resp. III.* Si quis ad evitanda tormenta gravia,
 “ mentitus falsum sibi crimen imposuit, per quod sit
 “ morte plectendus, non videtur mortale. Ita contra
 “ *Nav. & alios docet Ang. Sylv. Less. l. 2 c. 11, d. 7.*
 “ *Tann. dub. 5.* Ratio, quia non est mentitus perni-
 “ ciosè, cum non teneatur tantis tormentis vitam
 “ conservare. *vid. Lug. l. c. Vnde resolves,*

“ I. Talis non tenetur postea crimen revocare,
 “ quamvis antea perjurio confirmasset, si prudenter
 “ metuit, ne ad tormenta revocetur ; quia etsi peje-
 “ ratione graviter peccarit, hoc jam transit ; & non
 “ retractando nemini facit injuriam, ideoque sufficit
 “ coram Deo pœnitere. *v. Less. Tann. l. c. & q. 5. d. 4.*

“ II. Si ex illa falsi criminis confessione grave
 “ damnum aliis sequeretur, v. g. bonum Reip. aut
 “ fama Religionis vel familiæ notabiliter læderetur ;
 “ aut aliqui ideo in hæresin lapsuri essent, quævis
 “ potius tormenta perferenda essent. *Tan. l. c.*

“ III. Si reus tormentis coactus denunciavit alium
 “ innocentem, tenetur sub mortali, ante suam con-
 “ demnationem, & si tum non facit, etiam post sen-
 “ tentiam damnationis, revocare ; ad quod etiam
 “ à Confessario est obligandus. Ita ex communi *Tol.*
 “ *l. 5. c. 66. n. 7 Less. cap. ult. d. 15. Tann. d. 4. q. 5. dub.*
 “ *4. n. 103.* Ubi subjungit, I. Si quis tamen sequa-
 “ tur, ipsâque praxi servari advertat eam sententiam,
 “ quæ

quæ negat per revocationem in extremo vitæ factam tolli vel infirmari denuntiationem antè factam, ut docet *Delrio l. 5. s. 5. Valent. d. 6. q. 13. p. 4.*, is consequenter existimare poterit, denuntiationem in eo mortis articulo (saltem cum suo incommodo, & sub peccato mortali) obligatum non esse ad revocationem, quia esset inutilis. Ita *Tann. l. c.* Licet ipse rectè censeat, fundamentum istius sententiæ minùs esse probabile.

2. Monet idem *Tann. n. 105.* cavendum esse Confessario, ne vel importunè sæpius reo damnato inculcet retractationem denuntiationis iniquè factæ; vel retractationem factam imprudenter, & cum scandalo evulget.

Quares. An reus teneatur revelare complices.

Resp. I. Si omnino occulti sint, nec aliis indiciis aut testimoniis convinci possint, non potest nec tenetur: si tamen vi tormentorum coactus prodatur, ordinariè non peccabit, *Less. l. c. & Laym. l. 3. t. 5. c. 5.*

Resp. II. Si crimen sit exceptum, tenetur etiam non rogatus; ideoque si nolit, secundùm *Nav.* non erit absolvendus.

A D D E N D A.

Q. 273. *Quid præterea notandum circa hanc obligationem Rei. R. Seqq.* 1522

§. I. An & quomodo reo licita sit æquivocatio vel restrictio mentalis, videri debent dicta l. 3. p. I. à n. 283.

§. II. *Busenb. Resp. 3.* dicit non videri mortale, si quis, ut tormenta gravia evitet, sibi imponat falsum crimen, ob quod morte plectatur; & id, præter citatos ab ipso, reputant probabile *Az. Val. Laym.* 1523

F ff 5

Laym.

Laym. Lohn. Burgh. cent. 1. cas. 100. Nec diffitentur Diana, Lugo, Dicast. de just. l. 2. t. 2. d. 12. n. 514. dicentes practicè teneri posse: sententia tamen opposita videtur probabilior, quam tenent etiam *Covarr. Mol. & alii*, ac probabiliorem fatetur *Dicast.*, nam qui mihi etiam consentienti imponeret falsum crimen, ne gravissima tormenta pateretur, si ideo occiderer, censeretur me moraliter occidere, & secundùm dicta l. 3. p. 2. n. 9. faceret mihi injuriam, quia cedere non possum juri ad vitam, cujus dominus est Deus & non ego, ergo similiter ego mihi imponens tale crimen moraliter me occido. *Nec obstat*, quòd ad conservandam vitam non teneam pati, v. g. abscissionem cruris, secundùm dicta l. 3. p. 1. n. 785. sed possum præeligere mortem, nam in hoc casu tantùm permitto mortem meam, in illo autem mihi positivè infero, moraliter loquendo, uti etiam ille mihi positivè infert, qui me de falso crimine accusat, ob quod occidor. Faciliùs defendi potest cum *Sot. Salon. P. Nav. Dicast.*, quòd reus conjectus in carcerem ob crimen non capitale possit ex zelo pœnitentiæ vel justitiæ aliud verum crimen suum occultum manifestare, ob quod afficiatur supplicio, nam alius licitè posset eum de hoc accusare, si legitimè probare posset, ergo etiam reus, cùm ejus accusatio & confessio sit sufficiens probatio, & sic censeretur tantùm permittere mortem sibi ideo inferendam.

1524 §. III. Multi dicunt reum, qui negavit crimen, ob quod juridicè probatum afficitur supplicio, à Confessario obligandum, ut saltem in loco supplicii fateatur, quia aliàs sequitur scandalum & infamiam accusatoris tum Judicis; sed alii cum *Lugo* tenent oppositum, quia præsumptio pro tali sententia impedit scandalum, & credetur reus negare, eò quòd putet se non teneri ad fatendum: quòd au-

tem

tem non ideo fiat injuria accusatori, dixi l. 3. p. 2.
n. 1211.

ARTICULUS II.

1525

Quid liceat reo circa fugam pœnæ.

R Esp. Quando sententia est materialiter injusta, lata tamen secundum allegata & probata, etfi in conscientia non obliget, non potest reus Judici positivè resistere; tum ob scandalum; tum quia tali casu Judex habet jus sententiam exequendi, & ad id tenetur. Ita communiter *Less. Sanch. contra Viti. Bon. Lugo d. 40. n. 39.*

Dixi, *Positivè*: quia reo, etiamsi verè reus sit, licet ante & post sententiam, (quoad mortem, vel pœnam morti æquivalentem, v. g. perpetuum carcerem) fugere. Ratio, quia quilibet tam magnum jus habet ad vitæ suæ conservationem, ut nulla potestas humana obligare possit ad eam non conservandam, si spes commoda ostendatur: nisi tamen bonum publicum aliud postulet. *Less. l. 2. c. 31. d. 5. Unde resolves,*

I. Regulariter reo licet fugere, etiamsi custos carceris grave damnum inde passurus sit, (saltem nisi juraverit se mansurum) quia utitur suo jure, & nulli facit injuriam. *Fill t. 40. n. 274. Azor, Less. n. 31., nisi tamen charitas aliud suadeat, ob damnum custodis præponderans. v. Bon. de præcept. d. 10. to. 2. q. 3. p. 2. n. 13. Less. l. c.*

II. Multò magis licet fugere, ne capiatur, vel etiam à ministro apprehendente se excutere, non tamen illi vim inferre, vulnerando, percutiendo, &c. *Ibid. & Regin. l. 24. n. 4.*

III. Licet etiam, saltem in foro conscientia, custodes (præcisâ vi & injuriâ) decipere, tradendo, v. g. cibum